

Sygn. akt V CSK 191/17

POSTANOWIENIE

Dnia 10 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku P.B.
przy uczestnictwie L.B. i J.B.
o wpis hipoteki przymusowej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 października 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w J.
z dnia 19 stycznia 2017 r., sygn. akt II Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawcy P.B. od postanowienia Sądu Okręgowego w J. z dnia 19 stycznia 2017 r., sygn. akt II Ca [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący zarzucił naruszenie art. 41 § 1 k.r.o. w zw. z art. 109 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece przez ich błędną interpretację oraz przyjęcie, że hipotekę przymusową wierzyciel może uzyskać na podstawie tytułu wykonawczego skierowanego przeciw wszystkim uprawnionym do przedmiotu hipoteki.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego

z dnia 10 maja 2001, II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Istotnego zagadnienia prawnego (które nie zostało jednak sformułowane) i konieczność dokonania wykładni skarżący odnosi do art. 41 k.r.o. i art. 109 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, gdyż - jak podnosi w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej - w obecnym stanie prawnym uzyskanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika jest niemożliwe, a ta okoliczność uniemożliwia prawidłową realizację prawomocnego i nadającego się do egzekucji wyroku lub też w znaczący sposób ogranicza możliwość prawidłowego zabezpieczenia postępowania egzekucyjnego czy też motywowania dłużnika do realizacji obowiązków wynikających z klauzuli wykonalności wydanej przeciwko niemu. Restrykcyjny charakter art. 41 § 1 k.r.o. jest błędnie interpretowany w kontekście art. 109 ustawy o księgach wieczystych i hipotece. Zdaniem skarżącego występują rozbieżności orzecznicze (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2000 r., V CKN 188/00 i z dnia 7 listopada 2014 r., IV CSK 76/14). Według tego ostatniego orzeczenia wpis hipoteki przymusowej nie jest środkiem egzekucyjnym, lecz stanowi jedynie środek zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że hipoteka przymusowa stanowi środek zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności, ułatwiający

wierzycielowi prowadzenie egzekucji z danej nieruchomości, przy czym podstawą jej wpisu na nieruchomości stanowiącej przedmiot współwłasności łącznej dłużnika i jego małżonka może stanowić jedynie tytuł wykonawczy wystawiony na oboje małżonków (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2002 r., III CZP 49/02, OSNC 2003, nr 9, poz. 115, z dnia 8 października 2003 r., III CZP 68/03, OSNC 2004, nr 12, poz. 191, z dnia 18 marca 2005 r., III CZP 3/05, OSNC 2006, nr 2, poz. 27; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2003 r., V CKN 118/00, nie publ., z dnia 9 grudnia 2011 r., III CSK 92/11, OSNC - ZD 2013, nr 1, poz. 15, z dnia 9 stycznia 2013 r., III CSK 69/12, OSNC 2013, nr 7-8, poz. 93).

Nadto, należy zwrócić uwagę, że wierzyciel może uzyskać klauzulę wykonalności (tytuł wykonawczy) przeciwko małżonkowi dłużnika z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową na podstawie art. 787 k.p.c. Powołane przez wnioskodawcę postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2014 r., IV CSK 76/14 dotyczy innej kwestii, która w niniejszej sprawie jest prawnie irrelevantna. Mianowicie, Sąd wyjaśnił, że wierzyciel, którego wierzytelność jest stwierdzona tytułem wykonawczym, nie może na podstawie wyroku wydanego na podstawie art. 527 k.c. uzyskać wpisu hipoteki przymusowej zabezpieczającej tę wierzytelność na nieruchomości osoby trzeciej, nabytej przez tę osobę w wyniku czynności prawnej uznanej za bezskuteczną.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego

przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżący upatruje w naruszeniu przez Sąd drugiej instancji wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów. W świetle przywołanego wyżej orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego konieczności uzyskania przez wierzyciela do wpisu hipoteki na nieruchomości stanowiącej wspólność majątkową dłużnika i jego małżonka klauzuli wykonalności także przeciwko małżonkowi dłużnika, brak jest podstaw do przyjęcia, że skarga kasacyjna wnioskodawcy jest oczywiście zasadna.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.